

KADETKA IN PISATELJ V ROMANU POMLADNI DAN

(Esej)

Otroštvo je obdobje, ki človeku pusti globoke spomine, še posebno če je bilo pestro, zanimivo in včasih tudi težko. To je obdobje, ki ga človek vedno znova podoživlja, saj si vsakdo želi ostati večno mlad, pa ne samo telesno, temveč tudi duševno. Biti otrok oziroma biti podoben otroku je nekaj najpopolnejšega, preprostejšega in iskrenega, kar lahko človek v odnosu do drugih pokaže in jim s tem pove vse o sebi ter o svojem podoživljanju mladosti. Podobno analitično psihološko podoživljanje otroštva spoznamo pri Kosmaču, ki nam preko številnih asociacij in mojstrskega podajanja in mozaičnega prepletanja zgodbe, predstavi svoje, z dogodki zanimivo in polno življenje.

Pisatelj nam v svojem delu Pomladni dan razkriva svoje življenje, ki ga je živel in se v njem spopadal s številnimi preprekami, težavami, negativnimi oziroma slabimi stvarmi sveta, kot tudi lepimi, kot so Idrijca, ki naznanja življenje in njegovo minljivost. Hkrati pa Idrijca naznanja tudi konec, vojno, smrt, nevarnost, ki preži na vsakega posameznika in mu namenja tako bistre kot tudi kalne dneve otroškega življenja. Mnogo je dogodkov, ki Kosmačevo otroško preživljanje obogatijo, eden od njih je gotovo pokrajina oziroma narava, ki buhti od razkošja in bogastva, ki ga predstavlja za tu živeče ljudi, največkrat kalna, Idrijca. Mnogo močnejši in vplivnejši dogodek, pravzaprav dejavnik, ki vpliva na Kosmača, pa je deklica Kadetka, ki je poleg narave lepotni ideal pisatelja. In ravno zaradi tega je Kosmač tako močno navezan na to deklico v svojem romanu in ji posveča toliko pozornosti, hkrati pa nanj vpliva pri podajanju in razpletanju zgodbe in njegovega življenja. Vez, ki se je vzpostavila med njima, je močnejša kot prva in druga svetovna vojna skupaj, čeprav sta v pisateljevem, kot tudi Boženinem srcu pustili močan pečat, ki ju je doživljenjsko zaznamoval in narekoval to zgodbo. Ta vez pa je posledično povzročila nastanek močnejše rdeče niti v pisateljevem pripovedovanju zgodbe in doživljanju, kot tudi razmišljanju o družini in ljubezni. Prav Družina je tista vrednota, ki jo postavi na prvo mesto in ji posveča največjo pozornost in naklonjenost. S prihodom Kadetke v njihovo družino, po tem, ko jo je pri njih rodila Justina, se je Kosmačeva navezanost nanjo šele izoblikovala. Sprva je bil zadržan, vendar pa je bil takrat, kot še otrok navdušen in hkrati zadržan. Na drugo mesto pa pisatelj postavlja zemljo, ki je bila neposredno tudi vzrok za dogodke, ki so prisilili Kosmača, da se je še bolj navezal na Kadetko in bil z njo, ter jo poslušal. Njun pohod na Vranjek, po tem, ko so pisatelja izpustili iz zapora, ju je dodatno zbližala. Božena pa je ves ta čas hrepeneče čakala, kdaj se bo vrnil, da bosta lahko odšla po Šmarnice in mu bo v Obrekarjevem dobu priznala, da ve za svojega očeta, ki leži pod šmarnicami. V romanu se Božena razkrije kot njegova zaveznica, ki mu stoji ob strani, v trenutkih, ko se je začel pripravljati na maturo. Ostali bratje in sestre so ga zaničljivo gledali, saj so morali delati namesto njega, Kadetka pa ga je razumela in se je poistovetila z njim, ter ga spodbujala. Po osebnosti sta si oba podobna, saj sta oba potrebna velike ljubezni, ker sta čustveno šibka in nesamostojna. Šibka sta kot posameznika v krutem svetu, ki se obrača proti njima in proti zloveščemu krokarju, ki znova in znova naznanja izgubo ljubljenih oseb s tem pa tudi delček njiju. Oba tako Kosmač kot tudi Božena sta

izgubila ljubljene osebe. Pisatelj je izgubil mater in Deda, nato še Očeta v taborišču. Kadetki pa je v zlo zamaskirana Idrijca vzela mater Justino in očeta, ki ni več zdržal pod pritiski in se vdal ljubezni do hčerke in matere. Za nameček, pa na koncu izgubi še ljubljeno osebo, s katero je dobila hčerko Silvijo. Nesreča ji vzame še Gina in tako je znova prepuščena sama sebi skupaj s Silvijo, kot da bi se bila smrt ironično ponagajala z usodo malih ljudi. Vsi ti dogodki pa so v Kadetki pustili globoko rano in bolečino, ki jo je spremljala, spremljala pa je tudi pisatelja, ki je delil podobno usodo.

Modrost je tista, ki je pisatelja vseskozi navdajala in ga priganjala k življenju. Človek prej umre od obupa, kot od lakote, mu je nekoč dejal oče, s tem pa je v sinu želel vzbuditi željo in hrepenenje po ljubezni do domovine in navezanosti na domače. Kajti duhovna hrana je tista, ki nas nasiti in ohrani žive, ter nam vzbuja neke vrste domotožje po domačem kraju in hiši, ter družini, in to ni nič drugega kot le čustveni privid vsega tega.